

Stalin and I are the only ones

*I'm back in the future again,
nothing's changed. It's all
just like I left it.*

BISHOP, X Men, 1992

Ik weet helemaal niets over 'de toekomst'. Maar ik kan me wel een voorstelling maken van de notie van 'toekomst' als deel van een breed spectrum aan theorieën, systemen en beleidsapparaten. Er zijn ongetwijfeld verschillende manieren om toekomsten te bedenken, te projecteren, of erin te investeren, en om een 'futuriteit' te begrijpen. Volgens de meeste woordenboeken betekent 'toekomst' een manier van nadenken over de tijd die voor ons ligt. Dit denken kan gestructureerd worden uit verlangen, oneindigheid, middelen, paranoia, mogelijkheden, hoop, geloof – en ja, uit het heden. Er wordt op veel domeinen nagedacht over de toekomst en elk van die domeinen stelt een verschillende benadering tot het concept voor. De toekomst kan, zoals de meeste dingen, niet enkel vanuit elk mogelijk perspectief worden gelezen, maar je kan je er ook zowat alles bij voorstellen. Omdat 'toekomst' refereert aan een open plek voor projectie, ontstaat uit dat denken ook bijna onvermijdelijk een complete realiteit of een gehele set van voorwaarden en mogelijkheden.

Onze verbeelding van de toekomst is altijd beïnvloed door ideeën, praktijken en bewegingen uit het heden (of verleden). De 'toekomst' als model laat ons toe om deze te projecteren in een ruimte waarin ze mogelijk alle levenssferen kunnen beïnvloeden (wat niet wil zeggen dat al deze projecten totalitair zijn). De 'toekomst' laat ons toe om verschil en verandering op een open manier te overdenken, aangezien ze enkel bepaald wordt door onze (huidige) kennis en hoop. Onze verbeeldingen van mogelijke toekomsten worden volledig door ons gemaakt en getransporteerd, en in die zin zijn wij er ook verantwoordelijk voor. Dat is natuurlijk moeilijk en bovendien wordt dit nog eens moeilijker gemaakt door verschillende factoren.

Verhalen van de toekomst

Terwijl 'toekomst' iets (anders) is voor iedereen, zijn er mensen die betaald worden om op dagelijkse basis te werken rond (specifieke) toekomsten. 'Future Studies' of 'futurologie' denkt na over de manier waarop veranderingen in het heden de realiteit van morgen zouden kunnen beïnvloeden. Ze doet dat vanuit een breed perspectief, met behulp van 'strategische vooruitziendheid' om 'scenario's' te creëren. Shell introduceerde 'scenarioplanning' in de jaren zeventig. Sindsdien is de sector enkel maar gegroeid. De term heeft heel wat gemeen met 'horizonscanning', waarmee het 'systematische onderzoek naar mogelijke bedreigingen, kansen en mogelijke toekomstige ontwikkelingen' wordt bedoeld, waaronder (maar niet beperkt tot) deze in de marge van het huidige denken en plannen. Een andere gelijkaardige term is 'forecasting': opnieuw een proces van evaluatie van waarschijnlijkheden, vaak gericht op de zakenwereld (als planning op aanvraag), maar ook op meteorologie, landontginning, sport, beleid, wetenschap, enzovoort. Terwijl *Future Studies* een breed onderzoeksveld beslaat, zijn de studie en de *consultancy* (die beelden van de toekomst analyseren door het verzamelen van kwantitatieve en kwalitatieve data over de mogelijkheid, waarschijnlijkheid en wenselijkheid van verandering – Wikipedia) gericht op beleidsadvies. Dit betekent dat de *wenselijkheid* gereduceerd wordt tot een factor die zich schikt naar het marktonderzoek. De meer of minder gegeneraliseerde toekomsten (en hun trends) van politiek en bedrijfsleven worden gegenereerd om vervolgens als waarschijnlijkheden te kunnen worden voorspeld en gemanipuleerd.

Een heel wat creatievere vorm van toekomstproductie is sciencefiction, die uitgaat van grotendeels imaginaire toekomstbeelden, om fictief verslag te doen van hoe een andere realiteit er mogelijk zou kunnen uitzien. Het spreekt voor zich dat een groot stuk van deze verbeelding gelinkt is aan Hollywood, maar er is ook een breed scala van alternatieve sciencefiction voorradig (*queer*, feministisch, anarchistisch, spiritueel...). Verder zijn er ook *profeten* en *toekomstvoorspellers*, die handelen in de 'toekomst', op basis van bovennatuurlijke of onwetenschappelijke methodes.